

Любов до справедливості: чим актуальна вистава з Наталією Сумською в ролі мільярдерки

30.03.2023 16:30

У Києві дають прем'єру постановки «Візит» режисера Давида Петросяна. Перша драматична сцена країни – Національний академічний театр імені Івана Франка 30 березня представляє глядачам прем'єру вистави «Візит», створену 31-річним режисером-постановником Давидом Петросяном за однією з найвідоміших п'єс класика швейцарської літератури Фрідріха Дюрренматта «Візит старої дами». Через повномасштабну російсько-українську війну попередньо заявлений на минулий рік показ нової роботи відтермінувався дотепер. Укрінформ побував на допрем'єрній виставі і поспілкувався з творцями.

Взятися за постановку спонукало те, що йдеться про маленьке шахтарське містечко, розповідає Давид Петросян. Подібні, де люди живуть неможливо, є і в Україні. «На моє переконання, п'єса Фрідріха Дюрренматта більш актуальна для нас, аніж здається на перший погляд», – каже режисер. На початку вистави глядачі потрапляють у шахтарську роздягальню занепалого Ґюллена, де злиденні жінки у чоловічого покрою піджаках нишпорять по кишенях чужого одягу. «Коли приїздить головна героїня Клер, яка для місцевих напівбогиня, то змінює цей простір, приносить спокусу. Вона, як дари, спускається зверху у вигляді вишуканого вбрання, яке так само висить на ланцюгах, як у справжніх

шахтарських роздягальнях», – розповідає художниця-сценограф Даниїла Колот, яка після [постановки «Кассандри»](#) за твором Лесі Українки в Театрі імені Франка вдруге працює з Давидом Петросяном.

Сцена з вистави

Сучасна постановка «франківців» після перегляду не лишає враження про застарілість сюжету. Хоча у написаній 1956 року п'єсі фігурує навіть 1910 рік, у новій київській виставі не згадується така часова деталізація. Бо головним для цієї історії є намагання відновити справедливість, навіть якщо від зради і брехні відділяють мешканців Гюллена 35 літ. За цей час скривджена 17-річна юнка стала поважною заможною пані, яка змінює восьмого чоловіка-актора на дев'ятого – Нобелівського лавреата. До її приїзду готується все містечко, з бургомістром та священиком включно: не так пошанувати як випросити кошти. Недарма під час приготувань зустрічі з оркестром і врочистою промовою звучить діалог: «Мільярдерка – наша єдина надія. – Крім Бога. – Крім Бога. – Але він грошей не платить».

Загалом, це стиль Дюрренматта – серйозне показувати через смішне. Свою найкращу п'єсу «Візит старої дами» автор характеризував як «трагічну комедію», вважаючи, що «тільки у драматичній формі комедії можна втілити сучасну трагедію». А травма головної героїні Клер Цаханасян, яку грає народна артистка України [Наталія Сумська](#), – глибока і задовнена, хоча розпізнати це за зовнішнім спокоєм ніхто навіть не намагається.

Головну роль грає народна артистка України Наталія Сумська

Кривдником Клер в юності став трохи старший за неї Ілля, з яким були щасливі і кохалися. Втім, зраджена вагітна юнка змушена була їхати у незвідані світи, спочатку сумнівним способом заробляти собі на прожиття, втратила дитину... Вони – Клер та Ілля – зустрінуться через 35 років. І для мільярдерки, яка дивом вижила навіть в авіакатастрофі, стане важливим не лише почути слова про почуття минулих днів, а й довести, вона найбільшу любов має до справедливості. Відновлювати її жінка почала раніше, самосудом, – коли з її волі в особливий спосіб розквиталися з тими, хто обривав її в суді. Ті дивні двоє сліпців задумуються на сцені чи ніяковіють, коли поліцейський їх називає «мужички», бо чоловічих ознак їх умисне позбавили. Звічно, дикунство. А чим була кривда неповнолітньої навіть найближчими людьми і продажним судом?

«Візит» – це вистава про те, хто винен, хто не винен у всіляких перипетіях: й особистих, і громадських та державних, – коментує Наталія Сумська. – На те й класика, щоби асоціюватися із сьогоденням. Подивившись, багато хто замислиться, яким би квітучим і розвиненим міг бути наш край... Моя героїня – Клер є жертвою подібних обставин. І її шкода. Так у неї склалося життя. Але спокута гріхів присутня. Однак головними для людей лишаються світлі почуття. Думаю, у кожного є любов, яку не може забути: в юності чи в зрілості».

Давид Петросян

Режиссер-постановник Давид Петросян, який про плани постановки за п'єсою «Візит старої дами» Укрінформу [розповідав ще 2020 року](#), акцентує: «У «Візиті» є цікава фраза Вчителя, якого виконують Акмал Гурезов і [Віктор Жданов](#): «Настане день, коли за кожним з нас прийде така сама пані з візитом, і кожному з нас доведеться відповідати за те, як хто прожив своє життя? Це можна по-різному називати: кармою чи інакше. Але головне тут – усвідомлення своїх вчинків. Не варто думати: хоч би що ти робив – якось все минеться. Дуже важливим є те, як ми ставимося одне до одного, до всіх навколишніх, починаючи камерно з родини й доходючи до масштабів країни та ще ширше».

У руках Вчителя, який керує оркестром, не раз з'являється камертон. Цей пристрій для відтворення звуку еталонної висоти у «Візиті» ненав'язливо підкреслює, що багато людей часто у житті видають фальш: стосується це особистих взаємин, майбутніх виборів місцевої влади чи судових рішень. Чи часи змінилися? Спочатку чистоту відповідей поза театральною сценою кожна людина формує індивідуально.

У постановці задіяний зірковий склад виконавців. Ілля грають [Олексій Богданович](#) та [Олег Стальчук](#), Бургомістра – Остап Ступка і [Богдан Бенюк](#), Поліцейського – Олександр Форманчук та Роман Ясіновський. Кожна менша роль – однак помітна грань у злагодженому ансамблі. Над костюмами працювала Наталія Рудюк, яка входить у сотню найпопулярніших, найвишуканіших художників світу, заслужена діяч мистецтв України. Кілька силуетів Клер Цаханасян, роль якої виконує Наталія Сумська, – точно ввійдуть у золотий фонд вітчизняних театральних костюмів.

У виставі звучать відомі глядачам композиції, зокрема, з опери «Дон Жуан». «Музика в цій історії допомагає мені акцентувати для глядача ті смислові паралелі, які мені важливо розкрити в тексті Дюрренматта, – розповідає Давид Петросян, який також виступив автором музичного оформлення постановки «Візит». – Адже так само, як в опері Моцарта «Дон Жуан» статуя Командора оживає, аби

помститись Дон Жуану, так і героїня Наталії Сумської – Клер Цаханасян – оживає з тіні минулого, аби відплатити за заподіяне їй зло».

Валентина Самченко, м. Київ.

Фото Геннадія Мінченка.